

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ
ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΜΙΛΗ

Δεν έχουμε ιδέα, απάντησαν μαζί, και τότε ο Μαρσάλ τούς είπε, σαν να απήγγελλε, ΠΡΟΣΕΧΩΣ, ΑΝΟΙΧΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ, ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΑΤΡΑΞΙΟΝ, ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ, ΑΓΟΡΑΣΤΕ ΤΩΡΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ.

ΖΟΖΕ ΣΑΡΑΜΑΓΚΟΥ, *Η σπηλιά*

www.poukamisas.gr

κάνουμε πράξη την τέχνη της διδασκαλίας

Η διδασκαλία είναι τέχνη, μια τέχνη υψηλή. Η σωστή εφαρμογή της απαιτεί τη δημιουργία των κατάλληλων γι' αυτόν το σκοπό συνθηκών. Έτσι, η διδασκαλία στα Φροντιστήρια Πουκαμισάς πραγματοποιείται γύρω από ένα οβάλ τραπέζι, ώστε όλοι, καθηγητής και μαθητές, να αισθάνονται και να λειτουργούν ως μία ομάδα με κοινό στόχο και όραμα, οπότε και το διδακτικό αντικείμενο είναι εύληπτο και η ατμόσφαιρα διατηρείται "ζωντανή".

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΑΡΧΑΙΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ (ΕΝΟΤΗΤΑ 11n)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

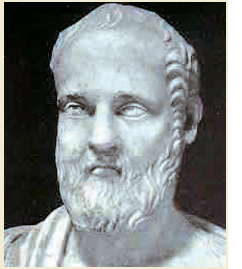
1. Ο Σωκράτης απευθυνόμενος στον Γλαύκωνα περιγράφει δύο κόσμους. Ποιοι είναι αυτοί και ποια τα βασικά τους χαρακτηριστικά, όπως προκύπτουν από την ενότητα;
2. Ποια εκφραστικά μέσα χρησιμοποιεί ο Πλάτωνας στην παρούσα ενότητα και ποιος ο λειτουργικός ρόλος του καθενός από αυτά;
3. **όρᾶν, περιάγειν, πυρός, φέροντας, ἀνδριάντας:** Να βρείτε δύο ομόρριζα στη νέα ελληνική για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις.
4. Ποιες αρετές διαθέτουν, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, οι φιλόσοφοι - βασιλείς, οι οποίες τους καθιστούν κατάλληλους για τη διακυβέρνηση της ιδεατής πολιτείας;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ο Σωκράτης, συνομιλώντας με τον Γλαύκωνα για τη λειτουργία της δικαιοσύνης, παραθέτει μια αλληγορική διήγηση, μέσω της οποίας εκφράζει τις απόψεις του για το ρόλο της παιδείας στη συγκρότηση μιας δίκαιης πολιτείας. Αντιπαραθέτει, λοιπόν, δύο κόσμους, αυτόν του υπόγειου σπηλαίου και αυτόν που βρίσκεται έξω από το χώρο της σπηλιάς, στην επιφάνεια της γης. Ο πρώτος είναι ο αισθητός κόσμος, που είναι ψεύτικος και απατηλός. Σε αυτόν ζουν αλυσοδεμένοι δεσμώτες, που αντιλαμβάνονται τα πάντα μέσω των αισθήσεών τους, οι οποίες τους εξαπατούν. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν μόνο τις σκιές των μορφών τους και των τεχνητών αντικειμένων και τις εκλαμβάνουν ως αληθινές υπάρξεις. Πρόκειται, δηλαδή, όχι για τα πραγματικά αντικείμενα αλλά για τα ομοιώματα αυτών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ο νοητός κόσμος, ο κόσμος των Ιδεών. Όσοι δεσμώτες ξεφύγουν από τα δεσμά της άγνοιας και της αμάθειας, αντικρίζουν το φως του ήλιου, την Ιδέα του Αγαθού. Εκεί ενοικούν τα «όντως όντα», τα οποία είναι άφθαρτα και άυλα και ανεπηρέαστα από τις μεταβολές του αισθητού κόσμου. Οι απελευθερωμένοι δεσμώτες γνωρίζουν εκεί την απόλυτη αλήθεια, την ύψιστη γνώση, μακριά από την πλάνη του αισθητού κόσμου.
2. Στη συγκεκριμένη ενότητα χρησιμοποιούνται ποικίλοι εκφραστικοί τρόποι για να αισθητοποιηθεί η εικόνα του σπηλαίου. Ο βασικότερος από αυτούς είναι η αλληγορία, μια πλατιά μεταφορά με την οποία ο συγγραφέας άλλα λέει και άλλα εννοεί. Αυτή σηματοδοτείται από τις πρώτες κίολας φράσεις του κειμένου και συγκεκριμένα με την προστακτική «ἀπέικασον», με την οποία ο Σωκράτης καλεί τον Γλαύκωνα να παρομοιάσει τον αισθητό κόσμο με μια υπόγεια και σκοτεινή σπηλιά. Πρόθεσή του είναι να γίνει πιο παραστατικός, πιο άμεσος και πιο εύκολα κατανοητός στο συνομιλητή του. Γι' αυτό και παραθέτει την αλληγορία σε διαλογική μορφή και σε β' ενικό πρόσωπο, ώστε να αποφευχθεί η μονοτονία μιας μακροσκελούς διήγησης και να αποκτήσει ενδιαφέρον ο λόγος του. Τέλος, η αφήγηση του Σωκράτη διακρίνεται για τη μεγάλη εικονοπλαστική της δύναμη, καθώς περιγράφονται με ζωντανά οι δύο κόσμοι, ο αισθητός και ο νοητός, όπως και οι δεσμώτες μέσα στο ημίφως του σπηλαίου και οι σκιές που αντικρίζουν. Οι εικόνες είναι κατά κύριο λόγο οπτικές, ενώ υπάρχει και μια κινητική, η οποία αφορά αυτούς που μεταφέρουν κάθε λογής αντικείμενα πίσω από το τοίχιο. Έτσι, ο Πλάτωνας καταφέρνει να αποδώσει με πιο εύληπτο τρόπο την κατάσταση της αμάθειας και της πλάνης στην οποία βρίσκονται οι δεσμώτες του σπηλαίου.
3. **όρᾶν:** ενόραση, πανόραμα
περιάγειν: άμαξα, αγέλη
πυρός: πύρινος, πυρετός
φέροντας: φορά, φωριανός
ἀνδριάντας: άνανδρος, Αλέξανδρος
4. Βλ. εισαγωγή σχολικού βιβλίου, «Οι φιλόσοφοι - βασιλείς», σελ. 100: «Οι φιλόσοφοι - βασιλείς ... στο κοπιώδες λειτουργημά τους».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ
(436-338 Π.Χ)

Ένας από τους 10 ρήτορες του αλεξανδρινού «Κανόνος» και από τους σπουδαιότερους ρητοροδιδασκάλους της κλασικής αρχαιότητας. Μαθήτευσε κοντά στους σοφιστές Πρόδικο και Γοργία, που του ενέπνευσαν την ιδέα της «πανελληνίας ενότητας». Στη σχολή ρητορικής που ίδρυσε στην Αθήνα, δίδαξε ο ίδιος πολλούς πολιτικούς κατά τις πρώτες δεκαετίες του 4 π.Χ αιώνα. Δεν ήταν, όμως, μόνο λογογράφος. Είχε και ο ίδιος πολιτική άποψη τεκμηριωμένη και ως υπέρμαχος της ειρήνης και της ενότητας των Ελλήνων, έγραψε τον περίφημο «Πανηγυρικό» του (380 π.Χ), που ήταν ένα κήρυγμα συνένωσης των Ελλήνων υπό την αθηναϊκή ηγεμονία. Όταν αργότερα η παρακμή της Αθήνας τον απογοήτευσε, δεν δίστασε να γράψει το «Περί ειρήνης», όπου κατέκρινε δριμύτητα την εξωτερική πολιτική των Αθηναίων αλλά και τη διαφθορά του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ένα χρόνο μετά τη λήξη του συμμαχικού πολέμου (354 π.Χ) μέσω του «Αρεοπαγτικού» του λόγου απαίτησε την επιστροφή του πολιτεύματος του Κλεισθένη. Δεν έπαψε βέβαια ποτέ να αναζητά τρόπους για την πανελλήνια ενότητα. Πίστευε προς το παρόν ότι ίσως υπό την ηγεσία του Φιλίππου να γινόταν κάτι τέτοιο. Τον απογοήτευσε όμως και ο βασιλιάς των Μακεδόνων, εναντίον του οποίου έγραψε τον τελευταίο του λόγο, τον «Παναθηναϊκό» (342-339 π.Χ).

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Ίσοκράτους Πανηγυρικός, 95)

1. Ηγούντο γάρ ταίς μὲν ταπειναῖς τῶν πόλεων προσήκειν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὴν σωτηρίαν, ταῖς δὲ προεστάναι τῆς Ἑλλάδος ἀξιούσαις οὐχ οἷόν τ' εἶναι διαφεύγειν τοὺς κινδύνους, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἀνδρῶν τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς αἰρετώτερον ἐστὶ καλῶς ἀποθανεῖν ἢ ζῆν αἰσχροῶς, οὕτω καὶ τῶν πόλεων ταῖς ὑπερεχούσαις λυσιτελεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι μᾶλλον ἢ δούλαις ὀφθῆναι γενομέναις. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτα διενεόθησαν· ἐπειδὴ γὰρ οὐχ οἷοί τ' ἦσαν πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα παρατάξασθαι τὰς δυνάμεις, παραλαβόντες τὸν ὄχλον τὸν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐχομένην νῆσον ἐξέπλευσαν, ἴν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε το κείμενο που σας δίνεται.
2. Να γράψετε το ζητούμενο τύπο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
ηγούντο: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα
προεστάναι: το γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
ἀποθανεῖν: τη γενική ενικού της μετοχής παρακειμένου στο θηλυκό γένος
διενεόθησαν: το α' πληθυντικό ευκτικής ενεστώτα
ἐξέπλευσαν: το απαρέμφατο μέλλοντα
3. **καλοῖς, αἰσχροῶς, μᾶλλον:** Να γράψετε τους ίδιους τύπους στους άλλους βαθμούς.
4. **παντὸς τρόπου, τὴν ἐχομένην νῆσον:** Να γράψετε τις συσχετικές στη δοτική του ενικού και του πληθυντικού.
5. **ταῖς ἀξιούσαις, προεστάναι, τῆς Ἑλλάδος, ὀφθῆναι, γενομέναις, δούλαις:** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους.
6. «ἴν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν»: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη δευτερεύουσα πρόταση και να τη συμπτύξετε σε μετοχή.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Νόμιζαν λοιπόν ότι οι μικρές πόλεις πρέπει να επιζητούν με κάθε τρόπο τη σωτηρία, ενώ αυτές που έχουν την αξίωση να ηγούνται της Ελλάδας δεν επιτρέπεται να αποφεύγουν τους κινδύνους, αλλά όπως ακριβώς στους ενάρετους και γενναίους άνδρες είναι προτιμότερος ο ένδοξος θάνατος από τον ανέπιμο βίο, έτσι και εκείνες από τις πόλεις που υπερέχουν (νόμιζαν) ότι συμφέρει περισσότερο να αφανιστούν από τους ανθρώπους παρά να φανούν ότι έγιναν υπόδουλες. Είναι φανερό ότι σκέφτηκαν αυτά· επειδή δηλαδή δεν μπορούσαν να αντιπαραταχθούν και προς τις δύο συγχρόνως δυνάμεις, αφού μετέφεραν το λαό από την πόλη στο κατεχόμενο νησί, έπλευσαν για να κινδυνεύσουν μερικώς εναντίον της μιας και της άλλης δύναμης χωριστά.
2. **ηγούντο:** ήγου
προεστάναι: προϊστῶσι(ν)
ἀποθανεῖν: τεθνηκυίας & τεθνεώσης
διενεόθησαν: διανοοίμεθα
ἐξέπλευσαν: ἐκπλεύσεσθαι & ἐκπλευσεῖσθαι
3. **καλοῖς:** καλλίσι(ν) - καλλίστοις
αἰσχροῶς: αἰσχίον - αἰσχιστα
μᾶλλον: μάλα - μάλιστα
4. **παντὸς τρόπου:** παντὶ τρόπῳ, πᾶσι τρόποις
τὴν ἐχομένην νῆσον: τῇ ἐχομένῃ νήσῳ, ταῖς ἐχομέναις νήσοις
5. **ταῖς ἀξιούσαις:** ουσιαστικοποιημένη επιθετική μετοχή, δοτική προσωπική στο απρόσωπο «οὐχ οἷόν τ' εἶναι»
προεστάναι: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στη μετοχή «ταῖς ἀξιούσαις»
τῆς Ἑλλάδος: αντικείμενο στο απαρέμφατο «προεστάναι»
ὀφθῆναι: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο απρόσωπο απαρέμφατο «λυσιτελεῖν» και β' όρος σύγκρισης από το «μᾶλλον»
γενομέναις: κατηγορηματική μετοχή, εξαρτώμενη από τον αισθησεως ρηματικό τύπο «ὀφθῆναι», συνημμένη στο υποκείμενο αυτού («ταῖς ὑπερεχούσαις»)
δούλαις: κατηγορούμενο στο «ταῖς ὑπερεχούσαις» μέσω του συνδετικού ρηματικού τύπου «γενομέναις».
6. «ἴν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν»: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση επιθυμίας, καταφατική. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο «ἴνα», εκφέρεται με υποτακτική, μετά από ρήμα εξάρτησης ιστορικού χρόνου («ἐξέπλευσαν»), γιατί ο σκοπός θεωρείται πραγματικός, και λειτουργεί συντακτικά στο λόγο ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τελικού αιτίου στο «ἐξέπλευσαν» (εξάρτηση από ρήμα κίνησης). Η δευτερεύουσα τελική πρόταση συμπύσσεται σε τελική μετοχή χρόνου μέλλοντα και σε πτώση ονομαστική πληθυντικού, διότι το υποκείμενο του ρήματος της είναι ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης εξάρτησης («ἐξέπλευσαν»). Η σύμπτυξη γίνεται ως εξής: «ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσοντες».

www.poukamisas.gr

συνδυάζουμε
τη δομή και την
οργάνωση
με την ποιότητα

Τα Φροντιστήρια Πουκαμισάς είναι μια από τις ελάχιστες επιχειρήσεις που διαθέτει **Σύστημα Ποιότητας EN ISO 9001:2000** όχι μόνο για την παροχή, αλλά κυρίως για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών υπηρεσιών με την πιστοποίηση του διεθνούς φορέα LLOYD'S Register, που δίνεται μόνο σε επιχειρήσεις που διακρίνονται για τις υψηλότερες προδιαγραφές δομής και οργάνωσής τους. Φυσικό επακόλουθο είναι η εξασφάλιση της καλύτερης ποιότητας στην παροχή αυτών ακριβώς των υπηρεσιών.

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ